

КАЗАХСТАН - КІНГІРІ

Тут колись сиділи виключно засуджені "політичні" жінки, які створили таємний комітет для підготовки страйку. Коли охоронець на очах у всіх застрілив в'язня, наступного дня табір не вийшов на роботу. Згодом в'язням вдалося захопити кухню й склад. Аби приборкати норовливих, до Кінгіру на розправу з "політичними" привезли 7 вагонів кримінальних зеків. З кийками, металевими трубами, дрючками. Але "політичні" дали їм таку відсіч, що ті втікли, визнавши, що "цих бандерівок не приструнить і сам диявол".

На сороковий день повстання в Кінгірі сюди кинули танки. На світанні, коли почався наступ, жіночий табір, узявшись за руки, вийшов їм назустріч, сподіваючись зупинити людожерів. Але танки не зупинилися. 900 трупів, "танкове м'ясо", яке за мить до злочину було жіночими тілами, сталінські танкісти вчавили в казахстанський степ.

Цвинтарі завжди були улюбленим місцем радянських танкістів. На Спаському, наприклад, у 80-90-ті роки на кістках 800 тисяч в'язнів розміщувалася танкова частина.

Єдина в Казахстані україномовна газета "Українські новини" про це писала: «У військовій частині збереглися бетоновані підземні каземати, в стіни яких вмонтовано металеві ланцюги, якими кати приковували в'язнів... Частина цвинтаря (приблизно 4-5 гектарів) нагадувала стерню. Замість хрестів стирчать дощечки від продуктових ящиків, на яких випалено номери. А між ними людські кістки й черепи. Таке жахливе видовище, ніби тут не людей поховано, а худобу. Ніби й не цвинтар зовсім, а скотомогильник, розритий звірами».

Газета зверталася до посольства України в Казахстані з проханням хоч якось вшанувати пам'ять замордованих патріотів, на що отримала відповідь консула А. Каліберди, що "про цей цвинтар ми нічого не знаємо, в архівах Казахстану про нього немає жодних даних". Одне слово, немає "бумаги" – немає й проблеми.

Між тим, литовці та японці, довідавшись про цвинтар, звернулися до казахстанських властей з проханням дозволити їм перевезти на батьківщину тлінні останки нещасних дочок і синів. Коли таку саму місію візьмуть на себе американські українці, сюди зачастять з України міністри, вчені, письменники. Й хтозна, чи більше через муки сумління, чи задля політичних дивідендів.

Справжню історію України важко читати без брону. Ще важче бачити її в Казахстані. Тому що тут наша історія - це суцільні цвинтарі, де знайшли останній притулок в чужому степу тисячі й тисячі наших земляків. Скільки - знає лише Господь.

Катерина Кіндрась

Уривок з книжки "Злочин", упорядник Петро Кардаш